

Міністерство освіти і науки України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Рівне – 2018

Редакційна колегія:

- Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;
Павелків Р.В., доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;
Пелех Ю.В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з **науково-педагогічної та навчально-методичної роботи**;
Вербець В.В., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту соціології Рівненського державного гуманітарного університету;
Mirosław Dymon Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski wydział muzyki;
Лісова С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;
Малафійк І.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;
Дем'яничук О.Н., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;
Потапчук Т.М., доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Шевчук С.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;
Цюлюпа С.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Крижановська Т.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Сверлюк Л.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Буцяк В.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Прокопович Т.Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Радковська Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Филипчук М.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 22.02.2018 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2018. – Вип. 4. – 396 с.

ISBN 978-966-416-550-8

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Бурчак І.С.</i> Діагностика сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх керівників дитячим ансамблем спортивно-бального танцю.....	6
<i>Іванова Л.І., Іванова Т.В.</i> Особливості початкового етапу фортепіанної підготовки учнів музичних шкіл.....	13
<i>Сверлюк Л.І., Куніцька І.В.</i> Теоретичні основи формування гуманних взаємин у дитячому хоровому колективі.....	19
<i>Лужна Л.М., Радковська Л.М.</i> Робота над поліфонічними творами з учнями-піаністами ДМШ (на прикладі "Нотного зошити А. М. Бах").....	26
<i>Матвійчук А.В.</i> Роль естрадного вокального ансамблю у формуванні професійних навичок майбутніх вчителів музичного мистецтва.....	32
<i>Наулік Н.В.</i> Розвиток навчального інтересу учнів-початківців в класі фортепіано.....	38
<i>Никон О.К., Остапчук М.М.</i> Формування мотивації вдосконалення виконавських навичок у самостійній роботі студентів.....	45
<i>Павлішин Н.В.</i> Музичний розвиток підлітків в умовах інтеграції мистецтв.....	53
<i>Пальоха О.А.</i> Роль задатків і здібностей у професійній музичній діяльності.....	60
<i>Піддубник В.Г., Якимчук С.Н.</i> Проблеми концертного хвилювання співаків творчого колективу.....	68
<i>Прокопович Т.Ю.</i> Педагогіка музична і музейна: сучасні тенденції взаємодії.....	74
<i>Сверлюк Я.В.</i> Методологічні підходи професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	80
<i>Симончук Т.Д.</i> Роль естрадної пісні у формуванні вокальної культури підлітків.....	89
<i>Радковська Л.М., Цибульська С.Ю.</i> Використання новітніх технологій на уроках музичного мистецтва в ЗОШ.....	95
<i>Тетєнєва Н.О.</i> Форми та методи розвитку музичних здібностей на уроках сольфеджіо в ДМШ.....	101
<i>Турчин Г.П.</i> Художні завдання диригента оркестру в роботі над музично-виразовими засобами.....	107
<i>Ужинський М.Ю., Капітанець Л.М.</i> Студія електронної музики як творча майстерня музиканта-інструменталіста.....	117
<i>Фарина Н.П.</i> Концертно-виконавська діяльність студентів-вокалістів: педагогічний аспект.....	124
<i>Федачко І.Б.</i> Еволюція педагогічних поглядів на процес роботи над музичним твором.....	131
<i>Хуан Ханьцзе.</i> Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.....	138
<i>Цюлюпа С.Д., Цюлюпа Н.Л.</i> Педагогічні принципи викладання фахових дисциплін зі спеціальності "Музичне мистецтво".....	144

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Mirosław Dymon. Kształtowanie zainteresowań i umiejętności muzycznych dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym</i>	151
<i>Блищук Н.В. Творча майстерність піаніста-концертмейстера дитячого хору</i>	164
<i>Буцяк В.І., Турко Н.С. Культурологічні засади появи та функціонування музичних інструментів</i>	170
<i>Власюк О.П. Спадщина українського мистецтва в історичній ретроспективі</i>	178
<i>Трачук Л.Д., Гаврилюк С.В. Тульчинське училище культури в мистецькому житті Поділля</i>	189
<i>Галаган В. Технологічні основи колективного виконавства</i>	195
<i>Дзвінка Р.І. Творчий доробок Михайла Тимофіїва в контексті еволюції сопілкового виконавства</i>	204
<i>Димченко С.С. Проблеми становлення та розвитку диригентського мистецтва: здобутки і перспективи</i>	210
<i>Krous O.P., Pryt K.O. Folklor of Volyn Polissya as an important factor of formation of national self-identity of future music teachers</i>	220
<i>Крусь О.П. Регіональний музичний фольклор – інтегральна частка духовної скарбниці нації</i>	226
<i>Островська Г.Б. Творчий портрет Лідії Сергіївни Костянець</i>	232
<i>Петричук О.В. Історико-культурні передумови формування специфікацій стилю в музиці</i>	241
<i>Симончук І.А. Даюк Ж.Ю. Артистично-театральні аспекти виконавського мистецтва у творчості провідних українських баяністів</i>	248
<i>Сташук О.А. Творчо-педагогічний феномен Олександра Панасовича Довгалока</i>	254
<i>Столярчук Б.Й. Збирач народних пісень Рівненщини Петро Степанюк</i>	262
<i>Ускова А. Обряд випікання весільного короваю у селі Колом'є Славутського району Хмельницької області</i>	266
<i>Филичук М.С. Бас-гітара в культурно-мистецькому просторі: генеза, розвиток, сучасний стан</i>	275
<i>Франчук Д. Історія та народнопісенна творчість села Самчики (Старокостянтинівського району Хмельницької області)</i>	283
<i>Цапун Р.В. Українська традиція святкування масниці та відтворення обрядодій в студентському середовищі</i>	293
<i>Черніско В.А. Творчий доробок Євгенії Родзь через призму історії та спадкоємності</i>	299
<i>Шереток Р.М. Мистецьке наповнення інтер'єру культових споруд ордену кармелітів на Волині (за матеріалами праць Т. Стецького і Я. Гіжицького)</i>	306
<i>Шихова Г.І. Зародження та розвиток української музичної освіти у XVI-XIX ст.</i>	314
<i>Радковська Л.М., Яцук І.І. Сучасна бандура: новий статус академічного і професійного інструменту</i>	320

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Кардаш (Гергелюк) В.В.</i> Розвиток емоційної сфери дітей з особливими потребами засобами музичного мистецтва	325
<i>Грабік Н.В.</i> Методи творчого самовираження учнів у вокально-хоровій роботі загальноосвітніх навчальних закладів	329
<i>Гумінська О.О.</i> Науково-методичні засади самовираження учнів у музичній діяльності	334
<i>Гурин А.В.</i> Інструментальне музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі	338
<i>Карманюк Ю.В., Григорчук І.С.</i> Музичний фольклор в системі засобів музичного виховання молодших школярів	345
<i>Клець Т.</i> Розвиток техніки диригування у студентів музично-педагогічних спеціальностей	350
<i>Крет М.В.</i> Музика та її морально-виховні функції у процесі становлення особистості	357
<i>Лукащук О.І.</i> Роль мистецтва у професійному становленні майбутнього вчителя музики	362
<i>Крижановська Т.І., Оксенчук Д.Ю.</i> Розвиток виконавської культури учня-баяніста за методикою Петра Серотюка	370
<i>Пастушенко Л.А.</i> Принципи і підходи виховання естетичних смаків майбутніх учителів музичного мистецтва	379
<i>Пастушенко А.С., Гарбуз Т.В.</i> Вища школа в системі національно-патріотичного виховання молоді на кращих зразках народної пісенної творчості	386
Про авторів	393

прийоми вокального мистецтва, ознайомитися з сучасним репертуаром, оволодіти досвідом роботи зі звукопідсилюючою технікою, брати активну участь у концертному житті. Всі ці моменти створюють цілий ряд позитивних емоцій, які впливають на психологічне та фізичне здоров'я студента – майбутнього керівника естрадного вокального ансамблю.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми мистецької освіти і виховання творчої особистості / [Р. Р. Бандура, М. М. Будз, В. В. Вербовец та ін.]. – Рівне: РДГУ, 2001. – 239с.

2. Грані педагогічної майстерності (педагогіка мистецької діяльності): навч. посібник / [З. В. Черуха, С. Н. Якимчук, К. С. Маслій та ін.]. – Рівне: РДГУ, 2002. – 232 с.

3. Черкасов В. Теорія і методика музичної освіти / Володимир Черкасов. – К. : ВЦ "Академія", 2016. – 240 с.

4. Будко О. М. Розвиток творчих здібностей школярів у позашкільній діяльності [Електронний ресурс] / О. М. Будко // 2011. – Режим доступу : <https://studfiles.net/preview/2265214/>

5. Вплив класичної музики на людину / Режим доступу : <http://www.uk.rowland98.com/psihologiya/84034-vliyanie-klassicheskoy-muzyki-na-cheloveka.html>

6. Вікіпедія. Вільна енциклопедія / Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BD%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%B1%D0%BB%D1%8C>

УДК 37: [780.8:780.616.432]

Наулік Н.В.

РОЗВИТОК НАВЧАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ УЧНІВ-ПОЧАТКІВЦІВ В КЛАСІ ФОРТЕПІАНО

Анотація. В статті запропоновано методичні засоби активізації навчального інтересу учнів ДМШ.

Ключові слова: навчальний інтерес, учні-піаністи початкових класів музичної школи, українська фортепіанна творчість.

Аннотация. В статье предложены методические средства активизации учебного интереса учеников ДМШ.

Ключевые слова: Учебный интерес, ученики-пианисты начальных классов музыкальной школы, украинское фортепианное творчество.

Annotation. The article proposes methodical means for activating the students' educational interest.

Key words: Educational interest, piano students of elementary music school, Ukrainian piano art.

Постановка проблеми. У законі України "Про освіту" наголошується, що метою навчально-виховного процесу є всебічний розвиток людини, її талантів, розумових і фізичних здібностей, духовних і естетичних якостей. У зв'язку з цим у процесі становлення підростаючого покоління зростає значення музичного мистецтва, що "найбільш стимулює до творчої діяльності, сприяє формуванню пізнавальних та емоційно-мотиваційних функцій, розвитку творчого мислення, здібностей, комунікаційності, а також позитивних якостей характеру школяра" [1]. Водночас шкільні педагоги "б'ють на сполох": втрата учнями інтересу, тобто головного мотиву до навчання, характеру "епідемії". Парадокс: це може загрожувати освіченості українців XXI століття – нації, яка з середньовічних часів дивували іноземців своєю грамотністю. Особливо гостро ця тенденція виявляється у позашкільній допрофесійній музичній освіті, що сьогодні знаходиться на межі знищення. Тому активізація інтересу до навчання юних музикантів є одним із шляхів збереження та плекання вітчизняної виконавської школи.

Метою запропонованої статті є виявлення ефективних методичних підходів до активізації навчального інтересу молодших школярів в класі фортепіано ДМШ

Аналіз досліджень. Сьогодні в цілому сформований зміст та структура даного поняття, що отримало обґрунтування в дослідженнях О. Бурлини, О. Дем'янчук, А. Сохора, Г. Щукіної та ін.. Психологічні аспекти стимулювання пізнавального інтересу знайшли відбиток в роботах Н. Морозової. Б. Теплова та ін. В класифікації особистісних інтересів особливе місце відведено музичному інтересу, що трактується, наприклад, як реалізація музичної потреби (О. Бурлина), як вибіркоче емоційно-пізнавальне ставлення до музичної діяльності (Г. Браніцька) та ін.. Водночас методичний аспект проблеми формування музичного інтересу у виконавців-початківців – учнів ДМШ внаслідок певного дослідницького застою в теорії позашкільної музичної освіти висвітлення не отримав. Наша увага до означеної проблеми пояснюється багатозначністю та ємністю даної категорії, а тому неповним розкриттям його змісту, а також певною складністю формування даного феномену, зокрема в проекції на молодший шкільний вік, коли художня діяльність дітей має інтегрований характер, а зацікавлення, переваги, уподобання знаходяться лише на початковому щаблі формування.

Сьогодні зміст поняття інтерес не є чітко визначеним. Він вивчається різними науковими галузями. Зокрема, філософія визначає інтерес (лат. interest – мати значення) як: поняття, що характеризує об'єктивно значиме, необхідне для індивіда, колективу, класу, нації, суспільства в цілому; "причину дій індивідів, соціальних спільнот..., яка визначає їх соціальну поведінку" [7, с.212]. Щодо класифікації інтересів виділяється декілька найбільш суттєвих ознак знову ж у контексті соціуму. Інтереси

розрізняються за ступенем загальності (індивідуальні, групові, суспільні), за своєю спрямованістю (економічні, політичні, духовні), за характером суб'єкта (класові, національні), за ступенем усвідомленості (що діє стихійно і на основі розробленої програми), за можливістю їх здійснення (реальні й нереальні), за відношенням до об'єктивної тенденції суспільного розвитку (прогресивні, реакційні, консервативні) [2, с.112].

У психології поняття "інтерес" розглядають як форму вияву вибіркового ставлення особистості до об'єкта, що визначається його життєвою важливістю і емоційною привабливістю [6, с.159]. Сучасна соціологія, узагальнивши класичні філософські підходи, трактує інтерес як об'єктивну причину діяльності суб'єкта (окремої людини, класу, суспільства), спрямованої на задоволення певних потреб [4, с.159]. На думку К. Ізарда інтерес належить до базових емоцій. Це – позитивне мотиваційне переживання, що активно впливає на формування і розвиток навичок, умінь, зокрема інтелектуальних, забезпечує працездатність людини.

У педагогіці домінує акцентування пізнавального змісту даного поняття. Наприклад, інтерес розглядають як активну спрямованість особистості на предмет або явище дійсності, пов'язану з позитивними емоціями до пізнавальної діяльності. Отже, основними підходами до визначення поняття "інтерес" є наступні: мотиваційний, тобто стан, що має пізнавальний характер, який, як правило, не пов'язаний безпосередньо з якою-небудь однією, актуальною в певний момент часу потребою (Р. С. Немов); емоційний, тобто вираз пізнавальної потреби через почуттєву сферу (М. І. Макієнко); підвищений прояв уваги до оволодіння спеціальними знаннями, вміннями, навичками, що задовольняють потреби, відповідають мотивам і супроводжуються позитивними емоціями (Б. Ф. Ведмедко); пізнавальне ставлення до навколишнього світу (М. Р. Щукін) [2, с.112].

Таким чином, "інтерес" є складною і багатогранною категорією. Інтерес формується і розвивається в процесі різних видів діяльності: ігрової, навчальної, трудової, суспільної – і залежить від умов її життя, навчання і виховання. Отже, інтерес завжди має вибірковий характер і відіграє виняткову роль у виконанні будь-якої діяльності людини. Він є одним з найбільш суттєвих стимулів нагромадження людиною знань, розширення її світогляду, підвищення пізнавальної активності, а також важливою умовою творчого ставлення до роботи й навчання [2, с.112].

Розмаїття позицій щодо визначення інтересу зумовлює чисельність критеріїв щодо його класифікації, зокрема: за змістовністю (М. В. Гамез, С. Ю. Головін, С. Коваленко), тобто за їх предметним віднесенням; за метою (М. В. Гамез та І. А. Домашенко), відповідно може бути не опосередкований і опосередкований; за широтою (М. В. Гамез та І. А. Домашенко), це можуть бути сконцентровані в одній області або

розподілені між декількома об'єктами; за стійкістю (М. В. Гамез та І. А. Домашенко, С. Коваленко), яка виражається в тривалості його збереження і його інтенсивності [2, с.113].

Відповідно змістовності педагоги використовують поняття-синоніми – пізнавальний, навчальний інтерес, інтерес до навчання, розуміючи їх як активно-емоційне мотивоване ставлення суб'єкта до предмета пізнання. Мотивація в даному випадку перш за все пов'язана із задоволенням потреби в навчанні. Стосовно мотивації школяра то навчальний інтерес виявляється в першу чергу в навчальній діяльності. Проте, сучасні педагоги говорять не лише про навчальну мотивацію, але і про дослідницьку, проектувальну, призерську і випробувальну (А. Витковський). Кожен з даних типів мотивації має бути вчителем діагностований з метою його результативного використання в навчально-виховному впливі на особистість.

За предметною основою, тобто відображенням потреби, інтереси поділяються на естетичні, мистецькі, зокрема музичні. Їх основу складають емоційні процеси, які дають людині естетично неповторну індивідуальну насолоду. Належачи за своєю природою до загальнолюдських, ці інтереси становлять для особистості емоційно-оцінну значущість і мають яскраво виражений вольовий компонент, активну спрямованість на предмет своєї дії. Водночас, естетичний інтерес спрямований на засвоєння прекрасного у навколишній дійсності та в мистецтві, художній – на художню діяльність у різноманітних видах мистецтва, музичний – на об'єкти і явища в музичному мистецтві. Естетичний інтерес формується і реалізується в будь-якій діяльності людини, бо кожна діяльність має у собі елементи прекрасного. Музичний інтерес, як різновид художнього, відтворюється завдяки сприйняттю музики, виконавській діяльності, набуттю знань у галузі музичного мистецтва і творчій діяльності [9, с.142].

Формуючи, розвиваючи, стимулюючи навчальний інтерес учня, вчитель повинен виділити зони педагогічного впливу, тобто його структурні компоненти. Наукова єдність у вирішенні даної проблеми сьогодні відсутня. Зокрема, В. Банніков, Е. Бурліна та ін. виділяють інтелектуальний (когнітивний), емоційний і вольовий компоненти інтересу. Ю. В. Таланова разом з емоційно-вольовим та інтелектуальним вводить дієво-практичний компонент. Це особливо важливо для музичного виховання, де домінують практичні форми роботи. Н. Фролова та М. Дмитрієва підкреслюють творчий напрямок музичних занять, тому виділяють інтелектуальний, емоційно-вольовий та творчий компоненти. При цьому дослідники підкреслюють, що кожен з цих компонентів, взятий відокремлено від інших не створює інтересу, хоча кожен з них є відносно самостійним і може розглядатися самостійно. Вважаємо, що структура навчального інтересу включає інформаційну, емоційно-вольову та творчо-практичну складові, які вимагають педагогічної уваги в процесі його активізації. Особливо це

стосується формування та підтримки інтересу до навчання в дитячій музичній школі, зокрема класі фортепіано.

Початковий етап фортепіанної підготовки є визначальним для подальшого успішного оволодіння основним комплексом виконавських умінь та навичок. Він базується на планомірній і систематичній роботі над постановкою виконавського апарату, технікою, яка розвивається шляхом поступального засвоєння основних елементів фортепіанної фактури, прийомів, способів гри та звукоутворення, аплікатури при постійному чуттєвому, слуховому та руховому самоконтролі [3, с.4]. Саме в цих технічних векторах часто втрачається інтерес дитини до занять фортепіано і музичного мистецтва взагалі. Розвиваючи у маленьких піаністів бажання до занять музикою, вчитель ні в якому разі не повинен перевантажувати дитину, розмовляти в надмірно строгому та агресивному тоні. Адже, непосильні задачі, ослаблення віри у власні сили може призвести до послаблення мотивації навчання та втрати бажання та зацікавленості. Дитина повинна відчувати, що вчитель розуміє, підтримує позицію учня щодо поставлених музичних задач. З цього і формується авторитет педагога, чий педагогічні дії повинні всіляко плекати та збагачувати інтерес дітей до музичної діяльності.

Впливаючи на навчальний інтерес піаністів-початківців пам'ятаємо, що в молодшому шкільному віці є ряд сприятливих моментів, які роблять цей процес ефективним. Відзначимо зокрема особливості сприймання музики учнями-початківцями, що пов'язане з відповідними емоціями, почуттями, а не з абстрактною інформацією. На думку О. Бурліної, цілеспрямований розвиток емоцій дитини може сприяти формуванню неусвідомленої музичної потреби, яка виявляється як реакція на емоційно-неусвідомлену привабливість музики. Сила інтересу до музики у молодшого школяра виявляється у повному захопленні нею. Музика із самого початку охоплює емоційну сферу психіки дитини та викликає суб'єктивну оцінку певної якості музики й тільки потім спрямовується в аналітичну, інтерпретуючу культурну сферу здібностей і смаків. Саме усвідомлення музичної потреби виступає у виді інтересу, котрий стає спонукальним фактором до подальшої музичної діяльності. Тому, збагачення музичного досвіду, накопичення музичних вражень від творів, близьких молодшим школярам за змістом, повинно бути різноманітним за тематикою і жанрами [5, с.74]. Тобто, інтерес до музики у молодшого школяра ще на чуттєвому етапі пізнання, нерозривно пов'язаний з мисленням, має мотиваційну спрямованість і супроводжується емоційним відгуком. Він включає процеси порівняння, співвіднесення даного музичного твору з типовими еталонами, які були збережені у дитини в пам'яті. Добре знайомі музичні твори сприймаються учнем на стереотипній основі, швидко й упевнено (як легко впізнають букви), малознайомі – структурно розгорнуто, поетапно [5, с.74 - 75].

Наведемо приклади нашої роботи з юними піаністами, які виявились ефективними щодо розвитку їх навчального інтересу. Оскільки в структурі нами були виділені інформаційну, емоційно-вольову та творчо-практичну складові, то наша методична робота спрямовувалась на активізацію саме даних сфер свідомості учня. Так з метою розвитку емоційної складової, яка орієнтована на розвиток позитивного реагування на музичну діяльність, на музичне мистецтво взагалі, ми включали дітей у ансамблеві, музикувальні форми роботи. Працюючи над елементарними початковими п'єсами "Дибидиби" (українська народна пісня), "Зима" В. Карасьова, "Хто у нас хороший" Ан.Александров, "Два півники" (українська народна пісня), "Ялиночка" М. Красєв, ми окреслили перспективу ансамблевого виконання даних творів а також гри в супроводі інших музичних та елементарних, наприклад шумових інструментів. Це простий мотиваційний прийом викликав неабиякий ентузіазм та старанність маленьких початківців.

З цією ж метою ми використовували образні вправи, які з одного боку розвивали руку дитини, з іншого, перегукуючись з образністю п'єси, викликали в дітей бажання самостійно її виконати. Наприклад, до п'єси "Марш олов'яного солдатика" Ю. Шамо ми розробили комплекс вправ "крокуємо пальчиками", який учень виконує в супроводі даного твору. Розвиваючи інформаційну складову інтересу учнів, що включає уявлення, образне мислення, ми пропонуємо в процесі розучування п'єси казкові історії, що відбуваються з персонажами – елементами музичної грамоти та виразності, з героями музичних п'єс. Наприклад, до першої дворучної п'єси ми придумали історію про зачаровані Скрипковий та Басовий ключі, що відкривають двері в Нотну країну. З цією ж метою ми використовуємо музичні ігри, орієнтовані на формування музичних знань: "Куди рухаються ноти?" (визначення особливостей мелодичного руху), "Я-композитор" (підбирання початку або завершення у знайомому музичному творі), "Моя фантазія" (створення малюнків-асоціацій до прослуханого твору), "Дихаємо разом" (формування злагодженості в ансамблевому виконання).

Розвиваючи творчу складову музичного інтересу, ми створюємо разом з дітьми назви до творів, вокальні фрази, ладіві варіанти відомих мелодій, підбираємо улюблені мелодії на слух, музично імпровізуємо в умовах казкової розповіді тощо. Наприклад, пластичні імпровізації до творів "Сердитий ведмідь" В. Губи містили тупання ритмічного малюнка мелодії ведмедя [8, с.23]. П'єса "Дибидиби" супроводжувалась підбиранням вивченої мелодії в різних тональностях, імпровізацією тексту. Працюючи над п'єсою "Прийди, прийди, сонечко" (українська народна закличка), ми пофразово поєднували фортепіанну гру із співом. Твір "Два приятеля" К. Лонгшамп – Друшкевича перекладався вербально: учні намагались відтворити зміст розмови, добираючи виразні мовні фрази до фортепіанних мелодій.

Наведені приклади не вичерпують усіх напрямів розвитку навчального інтересу піаністів-початківців, що можуть збагачуватись у мотиваційній, регулятивній, діяльній та іншій складових. Навчання піаніста – складний, тривалий процес, який не дає швидких результатів. Тому викладачеві важливо попередити збайдужіння дитини, постійно підігрівати та збагачуючи її інтерес до музики та навчання в цілому. Адже в основі навчального інтересу учня початкових класів ДМШ знаходяться ряд чинників, зокрема індивідуальні особливості та схильності, музичний досвід, природна цікавість та допитливість, а також потреба в художньо-естетичних враженнях, типова дітям даного віку. Активізація навчального інтересу піаніста-початківця потребує "різноманітного" педагогічного впливу на інтелектуальну, емоційну, волюву, діяльну складові свідомості. Ефективними методами цікавого музичного навчання молодших школярів є зокрема гра, музична казка, драматизація, уявні концерт, подорож, пригода а також різноманітність дитяча творчість тощо. Таким чином, "інтерес" є складною і багатогранною категорією.

Література

1. Закон України "Про освіту" // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Агапова М. Б. Категоріальний аналіз поняття "професійний інтерес учнів професійно-технічних навчальних закладів" / М. Б. Агапова / Вісник Житомирського державного університету, імені Івана Франка, випуск ХХІХ, – Житомир, 2006. – 111-114 с.
3. Буцяк В. І. Розвиток фортепіанної техніки на початковому етапі навчання / В. І. Буцяк, Н. С. Турко // Навчально-методичний посібник; – Рівне: РДГУ, 2017. – 56 с.
4. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
5. Заря Л. О. Особливість інтересу молодших школярів до музики і методика його формування / Л. О. Заря / Наукові записки кафедри педагогіки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, випуск ХХІХ, Харків: 2010. – 72-78 с.
6. Степанов О. М. Психологічна енциклопедія / Автор – упорядник О. М. Степанов. – К.: "Академвидав", 2006. – 424 с.
7. Фролов И.Т. Философский словарь / Под ред. И. Т. Фролова. – М.: Республика, 2001. – 719 с.
8. Чекеренда О., Крижановська Т. Бесіди за фортепіано або коли музичне сприймання стає творчістю // Музичний керівник. – 2015. – №10. – С.18-24.
9. Якименко С. І. Естетичний інтерес як педагогічна проблема інтегрованої технології / С. І. Якименко // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка, випуск ХІV, Житомир-2005. – 141-143 с.

Наукове видання

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Відповідальні за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович
Шевчук Степан Іванович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 23.03.2017 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 23,02. Наклад 100 пр. Зам. 18.
Видавництво «Волинські обереги».

33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».